Tafel Groen en Duurzaamheid
Vrijdag 15 mei 2026
09:00 – 13:30

Deelnemers:

Raadsleden en fractievertegenwoordigers:
- Anneke Veenhoff (PRO)
- Elise Moeskops (D66)
- Carlo van Munster (PRO)
- Bouke van Hilten (D66)

Gespreksleider: Guido Wallagh
Notulist: Nele Zuidweg

Groen:
- Studio Berg
- Warning Studios, referendum HGS
- Monitorgroep Burgerberaad Amsterdam Groene Stad
- De Hortus
- BureauBinnentuinen
- Toekomstverbond GROEN Amsterdam/Ma.ako20
- ReFuBees
- Natuurhub
- De Gezonde Stad
- Weesp Duurzaam
- Bond van Volkstuinders

Voedsel:
- Lidl
- Voedselpark Amsterdam
- CSA Alliantie MRA - Boer in de Buurt
- Food Council MRA
- Stadslandbouwproject Noordoogst
- de Sering
- Women on Food

Energie:
- ORAM
- Port of Amsterdam
- MyWheels
- APEC
- Oranje energie
- Check

Opzet bijeenkomst
Deze tafel is opgesplitst in drie delen. In het eerste uur, van 09:00 tot 10:00, wordt er met 12 deelnemers over het onderwerp groen gesproken. Daarna wordt er met 7 deelnemers om 10:30 een uur over voedsel gesproken. Het laatste deel over energie begint om 12:00 en wordt bijgewoond door 6 deelnemers.

Bij de start van elke ronde heet gespreksleider Guido Wallagh alle deelnemers welkom en vraagt de aanwezige raadsleden zich voor te stellen. Het gaat om Carlo van Munster en Anneke Veenhoff van PRO en Bouke van Hilten en Elise Moeskops van D66. Ook de deelnemers stellen zich voor en de gespreksleider legt uit dat deze tafel wordt georganiseerd in verband met de aankomende coalitieonderhandelingen.
Gemeld wordt dat er een verslag wordt gemaakt waarin de eindopbrengst van deze bijeenkomst wordt weergegeven en vervolgens openbaar wordt gemaakt. De gedachte hierachter is dat de opgehaalde ideeën voor het coalitieakkoord worden meegegeven aan de onderhandelaars van de coalitiepartijen en voor transparantie ook aan de hele stad. Het conceptverslag wordt voor publicatie eerst naar alle deelnemers gemaild voor een check op juistheid.

Voorafgaand aan het gesprek is de deelnemers gevraagd na te denken over de vraag die centraal staat tijdens het gesprek: met welke doorbraak op het gebied van groen/voedsel/energie is Amsterdam de komende 4 jaar gebaat? Het antwoord op deze vraag wordt door de gespreksleider tijdens het gesprek opgehaald.

De opbrengst van de groepen is als volgt:

GROEN

- **De uitgangsnorm van het coalitieakkoord moet normatief aangescherpt worden naar 'groen, tenzij…'**
    - Het vorige coalitieakkoord had veel goede punten, maar was te vrijblijvend en bleef vaag rondom ambities in uitvoering. De boodschap moet urgenter en de uitgangsnorm moet andersom: in plaats van groen aan het einde nog toevoegen, moet vanaf het begin standaard groen/natuur inclusief gebouwd worden, *tenzij* de gemeente een legitieme reden heeft dit niet te doen.
    - Bij het integrale gesrpek over de verdeling van schaarste en ruimte, moet groen als gelijkwaardige opgave naast die van woningbouw, mobiliteit en sport worden meegenomen in plaats van groen als sluitstuk te behandelen. Groen vanaf het begin meenemen scheelt ook later weer extra kosten. Aan het einde moet de uitvoering hiervan gecontroleerd worden.
    - Differentiëren tussen de verchillende stadsdelen. Centrum heeft nu dezelfde prioriteiten als stadsgebied Weesp (o.a. met betrekking tot landelijk gebied). Er moet speciale aandacht voor het landelijk gebied (stadsgebied Weesp en Noord) zijn. De boerenbedrijven in die gebieden moeten gestimuleerd en (financieel) ondersteund worden om natuurinclusief te gaan werken zonder overmatige vergunningendruk.

- Integraal werken binnen de gemeente moet afgedwongen worden door de politiek

- De ontwerpopgave moet niet 'de groene stad' zijn, maar de 'toekomstbestendige en gezonde stad'. Hierdoor kun je klimaat en duurzaamheid in meerdere portefeuilles betrekken en kan groen op een integrale, in plaats van sectorale, manier worden meegenomen in een grote infrastructurele aanpak (voorbeeld: Antwerpen en de Ring van Antwerpen: een ontwerp manier waarbij de hele stad wordt aangepakt, in interactie met alle partijen, totaal in co-creatie)
- De opgave vraagt om een integrale regie op programmering, ontwerp, uitvoering, beheer en onderhoud van de fysieke leefomgeving. Niet alleen beheer en onderhoud, maar juist de samenhang tussen gebiedsontwikkeling, vervanging, vergroening, bodem, water, ondergrond, energie en openbare ruimte vraagt om vroegtijdige afstemming, leiderschap en duidelijke bevoegdheden. Daarbij moeten vermeden kosten worden vastgesteld, gevolgd en benut in de besluitvorming. Dit vraagt om gedrags- en cultuurverandering, maar ook om de juiste competenties en verantwoordelijkheden.
    - Voorbeeld: bij een vervangingsopgave gaat een straat soms 5 of 6 keer open onder verschillende directies: rioleren, energietransitie, groen, etc. Wat nu apart gedaan wordt moet worden samengebracht zodat de straat maar 1 keer open gaat.

        - Concreet: De Regisseur Ondergrond binnen de gemeente krijgt zowel onder- en bovengrond als takenpakket. Daarmee wordt groen, bodemwater, ondergrond (en dus energie) samen meegenomen.
    - Vereist eigenaarschap en daadkrachtige aansturing vanuit de politiek. Politiek moet duidelijke ambities uitspreken.
- **Samenwerking met partner-organisaties en de Amsterdammer**
    - De gemeente moet meer en gelijkwaardiger samenwerken met de organisaties in de stad. Nu komen de randvoorwaarden die de gemeente stelt aan ieder project verstikkend over in plaats van faciliterend. Door als een van de partners op te treden in plaats van van bovenaf te sturen, kan er sneller en gelijkwaardiger gewerkt worden, wordt er onderling meer vertrouwen gewekt en krijgen lokale organisaties meer mogelijkheden om ook zelf vooruitgang te boeken (voorbeeld: Knowledge Mile).
    - Partner organisaties kunnen niet alleen bijdragen aan kennis en kunde maar kunnen ook een belangrijke educatieve rol vervullen. De gemeente wordt aangeraden om ook deze organisaties te benutten als het gaat om in de stad het groene verhaal te vertellen aan de Amsterdammers.
    - Er is een groot potentieel van mensen in de stad die willen bijdragen aan de stad, maar vrijwilligers-wachtlijsten zijn lang. Op dit moment houdt de gemeente zelf de controle op de vergroening, maar als ze samenwerkt met vrijwilligersorganisaties kan dit sneller, socialer, goedkoper en kunnen er meer vrijwilligers aan het werk in hun buurt.
    - Rond biodiversiteit beschikt Amsterdam over een groeiend netwerk van bewoners, ecologen, ontwerpers en maatschappelijke organisaties die inmiddels met langdurig actieonderzoek en living labs waardevolle kennis en praktijkervaring hebben opgebouwd. Initiatieven als bijvoorbeeld RefuBees laten zien hoe met een fijnmazige ecologische infrastructuur op buurtniveau biodiversiteitsdoelen kunnen worden behaald, waarbij bewoners bijdragen aan kennisontwikkeling, educatie en beheer.
- **Communicatie naar de burgers moet duidelijker en de samenwerking beter/anders**
    - Voor veel burgers is 'groen' een abstract concept; er moet duidelijk naar de burger gecommuniceerd worden dat groen, welzijn, gezondheid en veiligheid allemaal samenhangen en dat de toekomstbestendigheid van hun stad afhangt van het groen in de stad. Amsterdam moet zich daarom neerzetten als '*national park city*'; het onderscheid tussen stad en natuur moet kleiner.
    - Amsterdammers moeten onderdeel zijn van de systemische verandering. Alle betrokkenheid, capaciteit en verbinding van de Amsterdammers moet benut worden. De gemeente hoeft niet alles alleen te doen.
- **Quick wins:**
    - Meer inzetten op moestuinen, boomspiegels en volkstuinen.
    - Bestuivers niet vergeten. Kwaliteit van groen speelt net zo hard mee als kwantiteit.
    - Differentiëren tussen de verschillende stadsdelen. Centrum heeft dezelfde prioriteiten als stadsgebied Weesp.
    - Zet tijdelijk groen in als middel in de stad.

- Stadsgebied Weesp kan door haar geisoleerde-en omsloten ligging prima worden in gezet als pilot gebied voor ontwikkelingen op dit vlak.

Kortom:

- '*Groen, tenzij'* staat voor een ander beleidsbeeld waarin groen vooraan komt te staan.
- Het potentieel van de stad moet serieus genomen worden. Er is kennis, bewijskracht en vrijwillige steun in de stad. Zet dat in om de beweging groter en duurzamer te maken. De gelijkwaardigheid tussen gemeente en organisaties moet beter.
- De straat in 1x open als metafoor. Hier staat in het stadhuis voor een andere manier van werken, verantwoorden en eigenaarschap organiseren.

VOEDSEL

- **Voedsel als prioriteit in het coalitieakkoord:**
    - Gemeenteraad moet haar ambities uitspreken over voedsel beleid en prioriteit geven aan de te realiseren voedsel doelen. Dat begint bij een duidelijke ingang bij de gemeente waar organisaties naar toe kunnen komen met ideeën en hulp.
        - Bij nieuwe gebiedsontwikkeling moet stadslandbouw worden meegenomen en de waarde ervan erkend als een multifunctionele ruimte (recreatief, milieu en leefbaarheid van de stad).
        - Voedsel is een basisvoorziening; schoolmaaltijden voor kinderen kan de zorgen van veel gezinnen met minimaal inkomen verlichten.
        - Een inspirerende en gezonde voedselomgeving is van groot belang. Er wordt verwezen naar Emiritus hoogleraar Jaap Seidell die al jarenlang aandacht vraagt voor de relatie tussen leefomgeving, gezondheid en voedsel.
        - Het rapport over de bodem-verordening vanuit de EU in 2027 kan worden meegenomen om richtlijnen en verplichtingen aan te scherpen. Aan de Europese wet- en regelgeving moet naar aanleiding van dat rapport voldaan worden.
    - Op korte termijn kun je heel veel bereiken op lokale schaal. De stad moet ook nadenken over een <u>veerkrachtig voedselsysteem.</u>
    - Lange termijn projecten leveren meer op dan onzekere korte termijn afspraken. Langdurig, consistent beleid van de gemeente leidt tot meer investeringen vanuit de markt en een betere structurele samenwerking tussen de gemeente en de lokale initiatieven. Dat leidt tot meer autonomie en een sterkere basis voor de lokale voedsel initiatieven
- **De versnippering van de voedselorganisaties in Amsterdam moet worden omgezet in structurele samenwerking**
    - De coördinatie en informatievoorziening tussen de gemeente en voedsel organisaties/initiatieven, maar ook tussen de organisaties onderling kan worden verbeterd door een coherent aanspreekpunt/platform binnen de gemeente.

    - Regelgeving vanuit de gemeente en stadsdelen kan verschillen en is vaak overmatig en verstikkend voor projecten die lokaal van de grond willen komen. Één aanspreekpunt kan overzicht op het voedselbeleid creëren.
- **Het sociale karakter van voedsel moet meer benadrukt**
    - Educatie en voorlichting over waar eten vandaan komt, hoe het gemaakt wordt draagt allemaal bij aan de verbinding in de stad.
    - Maak gebruik van het potentieel in de stad. Er is genoeg sociaal ondernemerschap en gemeenschapsgevoel in de stad waar de gemeente mee kan samenwerken om een lokale duurzame voedselvoorziening te stimuleren.
    - Vrouwen verrichten de meerderheid van het onbetaalde werk in het voedselsysteem, vrouwen ervaren vaker voedselonzekerheid en zijn ondervertegenwoordigd onder degenen die financieel profiteren van het voedselsysteem. De aanpak waar de gemeente zich al aan heeft gecommiteerd wat betreft gender mainstreaming moeten we ook toepassen op het domein voedsel, zodat dit de positie van vrouwen van verchillende culturele achtergronden versterkt.

- **Het gezondheidsperspectief in voedsel meer aangestipt**
    - De prioriteit blijft gezond en duurzaam eten toegankelijk maken voor iedereen.
    - Rol supermarkt: Een groot deel van het eten komt uit de supermarkt; zoek daar ook de integratie en de samenwerking. De gemeente kan ook een actievere rol spelen in het waarborgen van kwaliteit door wel of geen ruimte toe te kennen aan bepaalde marktpartijen of andere lokale initiatieven meer ruimte te bieden in de stad.

ENERGIE

- **De onderzoeken liggen er. De uitvoering van de energie transitie is de eerste prioriteit nu.**
- **De energieorganisaties en bedrijven hebben een bondgenoot nodig in de gemeente**
    - Er is veel kennis en animo in de stad. De gemeente kan dit potentieel beter benutten door een duidelijk aanspreekpunt op te zetten voor bedrijven die hierin willen bijdragen. Bedrijven willen verduurzamen maar hebben daarvoor nodig: 1. vergunningen, 2. oplossing voor netcongestie en 3. infrastructuur voor de toekomst, (zoals een regionaal waterstofnetwerk en Co2 leiding)
    - De samenwerking met de gemeente is lastig nu op dit onderwerp. De kortetermijnvisie van de raad en de traagheid in het verstrekken van vergunningen is frustrerend voor bedrijven. Een lange termijn visie en goed in gesprek blijven met de bedrijven wekt vertrouwen bij energieorganisaties en zorgt dat de gemeente een goede faciliterende rol op zich kan nemen.
    - Voorstel wijkniveau:

        - 518 gebieden in Amsterdam. Elke wijk/gebied krijgt twee ambtenaren die functioneren als aanspreek punt en samenwerking met de gemeente faciliteren.
        - Wijk-energiegemeenschap kan laagdrempelig energieadvies geven en met noodbatterij een veilige plek zijn voor mensen om naar toe te gaan in tijden van nood. Werk samen met lokale energieorganisaties.
- **Randvoorwaarden en de basis op orde – in samenwerking met de regio.**
    - De oplossing voor veel energievraagstukken ligt niet bij de gemeente, maar bij de regio. Met een intensieve samenwerking met de MRA kan er veel worden opgelost:
    - Concreet: regionaal team komt elke 6 weken samen in een overleg met als doel om uitvoering te versnellen en versoepelen. Verdelen van taken en verantwoordelijkheden. Bespreken: doel, waarden, ontwerpcriteria, activiteiten, budget en taakverdeling bespreken.
    - Randvoorwaarden: gunnen, open kennis, doorzettingsmacht en - kracht. Fonds 250 miljoen van gemeente en partners. Dit fonds coöperatief beheren. Balans in gelden bij overheid en bij partners.
    - In de Haven: het aanpakken van netcongestie en het uitbreiden van netcapaciteit is randvoorwaardelijk voor vrijwel alle verduurzamingsopgaven.
        - ook infrastructuur voor waterstof en biobrandstof moet op orde
        - Gezamenlijke lobby naar Den Haag en Europa (voorbeeld: Rotterdam) om verduurzaming te blijven agenderen en voor een bijdrage aan de nieuwe infrastructuur die nodig is voor een duurzame, toekomstbestendige haven alsmede een goed vestigingsklimaat.
    - Deelmobiliteit: laadinfrastructuur moet op orde, anders kunnen bedrijven niet verder. De gemeente moet grip krijgen op wat ze wil besturen; door de infrastructuur van laadpalen te centraliseren kan het sneller en eerlijker worden aangelegd.
    - Er moet een team binnen de gemeente komen die integraal naar het energie probleem kan kijken; betrek bewoners, organisaties en nutsbedrijven, betrek haven, betrek wind, zon en water energie in plaats van een gefragmenteerd ecosysteem.
- **Quick wins:**
    - Radiatorfolie bespaart energie en geld
    - Een campagne om energie te besparen gericht op burger en bedrijf

Kortom:

- Er gebeurt al heel veel; ondernemers lossen zelf al heel veel op. Maar met alle mooie ideeën en initiatieven loopt het spaak met vergunningen. De gemeente moet in gesprek met bedrijven om de kleine bottlenecks op te lossen, dan reikt ze ook een hand naar de bedrijven.
    - Benut de kennis en kunde in de stad en win het vertrouwen van de bedrijven terug.
- Met MRA op kwartaal basis te blijven overleggen. Ook de lokale organisaties en bedrijven blijven graag met de raadsleden in gesprek.
- Basis op orde brengen. Terug moeten gaan naar waar de energie vandaan komt. Verzwaring van het net, net congestie tegengaan en laadinfrastructuur op orde brengen zijn echt essentieel.